

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt V. Quónam modo D. Ambrosius mortem dixerit naturalem, nec pro
pœna, sed pro remedio datam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

*Quónam modo D. Ambrosius mortem dixerit naturalem,
nec pro pœna, sed pro remedio datam.*

*Lib. de fide Resurrect. cap. 6.
& libro 7. in
Lucam c. 42.
cap. 3. & ad
Roman. 6.*

*Ephes. 2.
Coloss. 2.
Matth. 8.*

*Cap. 6. lib. de
Fide resurrect.*

*Apocal. 9.
Cicero libro 2.
quæst. Tuscul.*

Lib. 1. met. 1.

DIVVS quidem Ambrosius cum triplicem esse mortem sacris è litteris se accepisse doceret; vnam qua morimur peccato, Deo viuimus, quæ semper est bona: de qua morte loquebatur Collossensibus Apollolus, cum diceret: Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Aliam qua disiuncta à vitæ suæ fonte atque principio, hoc est, Deo, anima mortua iacet in peccato; de qua scriptum est: Cum essetis mortui in delictis & in præputio carnis vestræ, & illud, Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Ac rursus: Sine mortuos sepelire mortuos suos. Aliàsque non rarò mentio fit mortis huius, quæ semper in vitio est. Tertiam quæ vitæ est notissimæ huius excessus, qua nexu corporis anima liberatur. Quo vsque ad eò vitiosa non est, vt eam Deus ipse, qui vitium suscipere nullum potuit, pro nostra salute subire non sit dedignatus. Hanc igitur ille postremi generis mortem, naturalem esse dixit: nec pro pœna, sed pro remedio datam. Verùm naturalem dixit, siue quia naturæ coniunctissimarum partium dissolutionem ac dissociationem affert: siue quia vti modò affecta sunt hominum corpora, ex insitis quibusdam naturæ principiis necessariò exoritur. Non enim voluntatis imperio subiecta res est: quæ & cum nolimus, vehementissime quæ refugimus, accurrit: & cum eam votis aduocamus, refugit. quemadmodum scriptum est: Quærent homines mortem, & non inuenient. Luget etiam in Fabulis affixus Caucaaso Prometheus. *Amore mortis terminum inquirens mali,
Sed longè, inquit, à leto, numine aspellor Iouis.* Vnde legitur & illud apud Boëtium:

Mort

Mors hominum felix, quæ se nec dulcibus annis

Inferit: & mæstis sæpè vocata venit.

Eheu quàm surda miseris aueritur aure,

Et flentes oculos claudere seua negat!

Itaque mors, inquit Ambrosius, in natura non fuit; sed Cap. 9. de fide
resurrect. conuersa in naturam est. quo fit vt eius subeundæ necessitas nascendo contrahatur. Cumque sit inimica naturæ, sic tamen cum ipsius exortu naturæ cohæret, vt verissimè dictum sit:

Nascendo morimur, finiç, ab origine pendet.

Quocirca nihil etiam ab vlti Scripturarũ sanctarum alienum facit is qui mortem dixerit naturalem: cum ipsa quoque malitia quæ ex origine contrahitur, sit in libro Sapientiæ appellata naturalis: & à Paulo dictum Cap. 12.
Ephes. 2. sit, Eramus naturâ filij iræ, sicut & cæteri. Quoniam autem modo naturâ, nisi quia (diuo quidem Augulti- Tractatu 4.
in Ioannem. no interprete) vitium pro natura inoleuit? Cum enim malum omne cõtra naturam esse dicitur, ad talem naturam referendum est qualis ab initio condita est sine vitio. Ipsa enim verè ac propriè natura hominis dicitur. Lib. 1. Retract.
cap. 10. Porro autem pro remedio mortem esse, non pro pœna, dicit Ambrosius: quòd cum cæteris vitæ huius incommodis affligamur tantùm & premamur, non etiam periculis & afflictionibus liberemur; mors malis & ærumnis vitæ huius eximat, peccandi que faciat finem. Vna, inquit, est mors spiritalis, alia est naturalis, tertia pœnalis. Non enim pro pœna, sed pro remedio dedit mortem. Denique Adæ peccanti præscriptum aliud est pro pœna, aliud pro remedio. Pro pœna dicitur, Quoniam audisti vocem vxoris tuæ, & manduca- sti de ligno de quo præceperam tibi ne manducares, maledicta terra in operibus tuis; spinas & tribulos germinabit tibi: Cum sudore vultus tui manducabis panem tuum, donec reuertaris in terrâ de qua assumptus es. Habes pœnarum ferias: quia aduersus spinas seculi

seculi huius, & solitudines mūdi, voluptatesque diuitiarum, quæ verbum excludunt, pœnam includunt, mors pro remedio data est, quasi finis malorum. Non enim dixit: Quoniam audisti vocem mulieris, reuertaris in terram. hæc enim esset pœnalis sentētia, quemadmodum est illa: Maledicta terra, spinas & tribulos germinabit tibi. Sed dixit, Manducabis panem in sudore, donec reuertaris in terram. Vides mortem magis metam esse pœnarū nostrarum, qua cursus vitæ huius inciditur? Hæc D. Ambrosius; quibus & apud Ciceronem inueniuntur illa persimilia, mortem ab diis immortalibus non esse supplicij causa constitutam, sed aut necessitatem naturæ, aut laborum ac miseriarum quietem esse. Itaque eam sapientes nunquam inuitos, fortes etiam sæpè libenter appetiuisse: vincula verò ad pœnam sceleris inuenta esse. Ad damnationem igitur primæ præuaricationis, ita mors pertinet: vt tamen hinc boni multum existat: & malis quidē ac pereuntibus, vt grauiorem sibi peccando perniciem conciliare desistant. Pœna enim (quemadmodum alio in loco D. Ambrosius scriptum reliquit) corrigit & emendat errantem: sin talis est qui emendari non queat, auferitur è medio, ne grauiora committat. mortuus enim, iam nescit peccare. Ideoque Ecclesiastes ait: Et laudauit ego mortuos magis quàm viuentes. Et nonnulli philosophi disputauerunt obesse improbis absolutiōnem, prodesse mortem. quibus hæc apud Boëtium ex persona Philosophiæ consonant: Si nequitia miserofacit, miserior sit necesse est diuturnior nequam: quos infelicissimos esse iudicarem, si non eorum malitiam, mors saltē extrema finiret. Bonis verò, & iis qui salui fiunt, hoc boni morte prouenit, quòd peccādi periculis subtrahātur, & constituātur in non peccādi securitate; destructoq. vitiosæ vetustatis domicilio, in nouos postea homines, beata resurrectione transformentur.

Quemad-

*Orat. 4. in La-
lum Catilam.*

*Sermone 18.
in Psal. 118.*

Eccles. 4.

*Lib. 4. de Con-
sol. Philosoph.
presā 4.*

Quemadmodum enim (ait apud Epiphanium sanctus Methodius) ubi in ædificiis templorum pulchrorum ficus enata est, & in longitudinē ac magnitudinem alta, & in omnes cōpositiones lapidum per multū samentosas radices diffusa, nō prius à nascēdo quiescit, quā tota auellatur, dissolutis lapidibus in locis in quibus enata est. Possunt enim rursus in suos locos adaptari lapides, sic sublata. Eodē modo etiā Deus optimus artifex, templū suum hominē, qui instar silæstris ficus, peccatum produxit, breuibus mortis icibus dissoluit: Occidens (velut scriptum est) & viuificans, quōd rursus earundē partiū caro, post exsiccatū & mortuum peccatum, instar renouati templi immortalis & illæsa excitetur, peccato perfectè ac funditus perduto. Viuēt enim adhuc corpore antequam moriatur, necesse est simul viuere peccatum, intus in nobis radices suas abscondens, etiā si forinsecus per castigationū atque admonitionū sectiones fuerit refrenatum. Alioqui post illuminationem, non contingeret nos iniusta facere, utpote peccato penitus sinceriter à nobis ablato. Hæc Methodius. Neque profectò beatus Apostolus dixisse aliunde putādus est, Mihi viuere Christus est, & mori lucrum: nisi quia id sibi maximo in lucro deputabat, iam post hanc vitam secularibus laqueis non teneri, iam fieri peccatis nullis carnisque vitis obnoxiiū, iam secura frui iustitia, euerso funditus atque fibricitus reuulso peccato. Potuit hoc sanè tantus Apostolus iustissima cōsideratione præsentis ac futuræ vitæ dicere, cum & à gentili homine, qui neque de huius periculis, neque de illius felicitate, sat rectè iudicabat, legamus esse dictum: etiamsi quis illi deus largiretur, ut ex ætate senili quam grandæuus agebat, repuerasceret, iterumque vagiret in cunis, valde recusaturū esse. nolle enim quasi decurso spatio, à calce ad carceres reuocari. Cupiebat igitur ille, si veraciter loquebatur, se mori: &

*Cyprian. sermo
de morsalitate.*

*Apud Cicero
nem in fine li-
bri de senectute.*

H ideo

ideo quidē, vt careret huius vitæ molestiis. Quid enim habet hæc, inquit, vita commodi? quid non potiùs laboris? vnde fuisse quidam feruntur populi qui ortus hominum lugerent, obitusque celebrarent. nec id insulsè: eos enim qui in hoc vitæ salum venissent, merebant: qui verò ex huius mundi procellis & fluctibus emerfissent, non iniusto gaudio prosequēdos arbitrabantur. Ex quo illud est Euripidis in Cresponte:

*Nam nos decebat cœtus celebrantes domum
Lugere, vbi esset aliquis in lucem editus,
Humana varia vitæ reputantes mala.
At qui labores morte finisset graues, hunc
Omnes amicos laude & lætitia exequi.*

Cap. 41.

Ecclesiasticus quoque Sapiens mortē quibusdam bonam esse non tacuit. O mors, inquit, bonum est iudicium tuū homini indigenti, & qui minoratur viribus, defecto ætate, & cui de omnibus cura est, & incredibile siue potiùs diffidenti, eo quòd spem non habeat fortunæ melioris. Certè ita calamitosus solatio mortem esse, exul ille Poëta declarauit suis versibus, quibus posteaquã ærumnas explicasset suas, concludens ait:

Lib. 4. Trist.
Eleg. 5.

*Vna tamen spes est qua me solatur in istis,
Hac fore morte mea non diuturna mala.*

Cùm autem dubium non sit, conferri bonis per mortem boni plurimum; vnde rectissimè de bono mortis nonnulli scripserunt: tamen hinc non nisi Dei prædicanda misericordia est, qua in tam bonos vsus, pœna peccati cōuertitur, inquit Augustinus. Sed aliqua iam indicia proferamus, ex quibus animaduertere liceat excidisse hominum genus ab illa primæ creationis libertate; idque faciamus tamen, quoniam libelli huius iam terminauimus modum, alio sumpto tractationis eius exordio.